

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 15.

Dr. Schlauch Lőrincz az erdőőrökért.

— 20,000 koronás alapítvány. —

Bibornok-püspökünk áldozatkészsége újabb jeléről értesülünk, mely ismét számos család jövőjét fogja biztosítani. Az 1879. XXXI. t. cz. előírta u. i. a szakvizsgázott erdőőrök alkalmazását, de nem gondoskodott róla, hogy ezeknek a rendkívül veszélyes állásban lévő embereknek a jövőjét szerencsétlenségek esetére biztosítsa. Ennek következtében egyrészt nehéz volt a megkívánt képzettséggel bíró egyéneket kapni, másrészt az alkalmazásban lévő erdőőr sem tudta, vajjon egy vadászó golyója nem teszi-e nyomorékká s nem dönti-e a legnagyobb nyomorba családjával együtt?

A kor általános mozgalma megjelölte azt az irányt, a melyben a törvény hízaga kipótolandó. Mindenütt kezdik hangoztatni a *munkásbiztosítás* jelszavát s egyre hangosabb lesz a követelés, hogy ne csak az aránylag legkevesebb életveszélynek kitett hivatalnoki osztály, hanem a nehéz munkában élő kis emberek élete is nyugdíjjogosultság által biztosított legyen.

A kornak ezt az intő szavát értette meg dr. Schlauch Lőrincz bibornok akkor, a mikor nálunk még a mozgalom ugyszólván gyermekkorát éli. Megértette s atyai gondoskodásával talált rá módot is, hogy a megértett szükségletnek eleget tegyen: eddigi gazdag alapítványainak fényes sorát újabb 20,000 koronás alapítvánnyal gyarapította, a mely összegnek hivatása, hogy a püspökségi erdőőrök nyugdíjalapjának magvát képezze.

Nagy jelentőségű tett ez, mert példát ad az egész ország birtokosainak, hogyan lehet a szocialisztikus mozgalmaknak élet elvenni: úgy, ha a földbirtokos nem csak *ura* lesz ezentúl, hanem *atyja* is alkalmazottainak. S ha Magyarország nagybirtokosai megértik bibornok-püspökünk bőkezű alapítványából a kornak feléjük intő jelszavát, akkor dr. Schlauch Lőrincz nevét nem csak az a néhány erdőőr és azok családja, hanem ezek fogják áldani.

Az alapító levelet egész terjedelmében az alábbiakban közöljük:

Alapító levél.

Alulírott Bibornok nagyvárad latin szertartású megyés püspök az 1879. évi XXXI. t. cz. rendelkezéseinek megfelelően óhajtván javadalmi erdőbirtokaimat kezeltetni: az ezen törvényben előírt szakvizsgázott erdőőrök alkalmazását életbe léptettem.

Ezen alkalommal azon szomorú tapasztalatra jutottam, hogy a viszonyokhoz mért megfelelő fizetés megállapítása mellett is vég-

telen nehéz hivatásszerű egyéneket szerezni és alkalmazni.

Tekintettel arra, hogy az erdőőrök szolgálatuknál fogva ki vannak téve az időjárás viszontagságainak, a vadászók és erdőkárosítók támadásainak, tehát szolgálatuk olyan, amiből könnyen hosszabb betegség, időelötti munkaképtelenség, sőt haláleset is származhatik; — tekintettel továbbá arra, hogy sokkal könnyebb lesz tisztességes, jóra való s becsületes képesített erdőőrökre szert tenni, akik igyekezni fognak az uradalomnál elnyert állásukat hűség és szorgalom kifejtése által megtartani, mert a maguk és családjuk jövőjét biztosítva látják:

egy erdőri nyugdíjalap létesítését határozom el.

Tekintetbe és számításba véve azon körülményt, hogy az alkalmazott erdőőrök szerény fizetésükből adható hozzájárulásuk útján saját erejükből csak évek hosszú során át gyűjthetnének oly tőkét, amelynek kamataiból maguk vagy családtagjaik esetleg segílyt, nyugdíjat, avagy nevelési járulékot élvezhetnének, arra az esetre, ha ezen alapító levellel egyidejűleg bemutatott nyugdíjalapszabályzat legfelsőbb helyen jóváhagyást nyer és ennek következtében a nagyvárad latin szertartású püspökségi uradalomban az erdőőrök nyugdíj intézménye életbe lép:

kötelezem magamat 10,000 frt azaz tízezer o. ért. frtonyi alapítványi tőkét készpénzben letenni azon határozott kikötéssel, hogy ezen alapítványi tőke minden időre érintetlenül fentartandó és költmenezett magyar állampapirokba fektetve, állandóan a nagyvárad latin szertartású főisztelendő székeskáptalan őrizete alá helyezendő.

Az általam letett 10,000 frtonyi alapítványi tőke kamatai felett akként intézkedem, hogy a kamatok évenként 300 frt erejéig a szabályzat 6. §-a szerint segélyezésre fordíthatók; míg a 300 frton felüli kamat valamint a 300 frtból segélyezésre ki nem utalt összeg a szabályzat 4. §-ik f. pontjának intézkedése szerint évenként a nyugdíjalaphoz csatolandó.

Abban a meggyőződésben, hogy ez az intézmény szilárd alapokon csak úgy létesíthető, és ha létesült kifizető nemes célját csak úgy valósíthatja meg, ha az a javadalom részéről is megfelelő támogatásban részesül: szükségesnek tartom, hogy a kellő alaptőke összegyűjtéséhez s amíg a tőke együtt lesz az alap fenntartásához, az uradalom jövedelmeiből évenként a következő adományokkal járuljon hozzá:

1. az összes uradalmi erdőbirtokrészek évi tiszta jövedelméből 2%-al;
2. a kisebb 50 méterölön aluli tűzifa eladásból méterölenként 10 krral, mely összegek minden évben az uradalom zárszámadásából lesznek kimutatandók és a legfelsőbb helyen jóváhagyandó alapszabályok 4. §-a szerint a nyugdíjalap javára fordítandók.

Kinyilatkoztatom, hogy a kellő alaptőke összegyűjtéséhez és az alap fenntartásához szükséges eme hozzájárulásokat birtoklasi időm alatt a javadalom jövedelmeiből átengedem.

Ezek a hozzájárulások, melyek a legfelsőbb jóváhagyás folytán utódaimra is kötelezők, mindaddig tartanak, míg oly összegű alaptőke leszzen egybegyűjtve, mely a véglegesen megállapított erdőri létszám után az alapszabályzat szerinti igényjogosultságoknak megfelelő kamatjövédelmet nem hoz.

Amennyiben ezen nyugdíjalap megszűntetnének, az általam tett 10,000 forint alapítványi tőke a Szent Vinczéről nevezett nagyvárad-olaszi-i nevelő intézet alapítványához csatolandó, felében a fiu, másik felében a leánynevelési alaphoz oly formán s feltétel alatt, hogy ezen alapítvány élvezetére első sorban igénynyel birjanak a nyugdíjra igényjogosultsággal birt erdőri gyermekei vagy törvényes leszármazói. A 10,000 forintból létesítendő alapítványi helyekre leendő felvétel iránt a mindenkori megyés püspök ur határoz.

Kelt Nagyváradon, az 1899. évi november hó 5-ik napján.

Dr. Schlauch Lőrincz,
 bibornok, váradai l. sz. püspök.

A hirdetési bélyeg.

és ezzel együtt a plakát- valamint a naptár-bélyeg megszüntetéséről szóló törvénycikk megnyerte a királyi szentesítést. Julius hónap 1-től kezdve semmiféle beiktatás után (sem hirdetés, sem közlemény, sem apróhirdetés után) a szokásos bélyegilletéket megfizetni nem kell; a hirdetésmények (plakátok, az utcán osztogatott reklámecédulák, újságmellékletek) után eddig beszedett egy és két krajczáros bélyegilletéket sem, végre a naptár-bélyeg is megszűnik és pedig az 1091. évre szóló naptárak már az 1900. évfolyama alatt bélyegtelenül kiadhatók és áruba bocsáthatók. Ezzel az ipari és kereskedelmi hirdetés céljaira fölszabadult teljesen a publicitásnak hatalmas ereje, a mely megbecsülhetetlen szolgálatot tesz minden vállalkozásnak. A törvénycikk, mely 1900. év június hónap 4-én nyert szentesítést és június 12-én kihirdettetett az Országos Törvénytár-ban, így szól:

1. §. A naptárak bélyegkötelezettsége 1900. december 31-én, a hirdetésmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszaki lapok bélyegkötelezettsége ellenben 1900. június 30-án megszűnik; az ez időpontokig bezárólag esedékessé váló ilyen bélyegilleték azonban szabályszerűen lerovandó s el nem engedhető.

2. §. Az 1900. évre szóló, el nem kelt bélyegzett naptárak után lerótt bélyegilleték, amennyiben a naptárakat a kiadó az illetékes pénzügyi hivatalhoz 1900. december 1-ig beszolgáltatja s a mennyiben azokon a használatnak semmi nyoma nem látható, készpénzben visszatérítendő. Más jogcímen az 1900. évre szóló naptárak után lerótt bélyegilleték sem részben, sem egészben vissza nem téríthető.

Az 1901. évre szóló naptárak már az 1900. év folyama alatt bélyegtelenül kiadhatók és áruba bocsáthatók.

3. §. Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

A kvóta.

Szell Kálmán miniszterelnök visszaérkezvén Bécsből, ma már részt vett a képviselőház tanácskozásában is. A miniszterelnök felhatalmazást nyert, hogy a kvótajavaslatot visszavonhassa, minthogy — mint előrelátható volt, — az osztrák állapotok következtében ismét csak királyi döntéssel lehet megállapítani a kvótát. A király döntése mint értesülünk, újabb egy évre fogja megállapítani a 34.4 kvótát és az erre vonatkozó határozat e hó végéig fog megjelenni.

Ugron Gábor ügye.

Az összeférhetlenségi bizottság holnap déli 12 órakor ülést tart. Ugy volt, hogy előbb Kikaker kolozsvári kávésnak László Mihályra vonatkozólag tett bejelentését, utána pedig Ugron Gábor ügyét tárgyalja. Minthogy azonban Kikaker kijelentette, hogy semmiféle kijelentést se tett és így misztifikációról van szó, a bizottság természetesen nem is foglalkozik ma László dolgával, hanem mindjárt rátér az Ugron-ügy tárgyalására.

Nyugdíjat az iparosoknak.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara területén lévő tizenhatsz ipartestületnek negyvenkét küldötte tanácskozott Baján Ráth Károly kir. tanácsos részvételével, Czérnay bajai és Borzó szegedi ipartestületi elnökök vezetése mellett az iparosok nyugdíjügyében. Elhatározták, hogy a nyugdíjintézményt létesítik azon az alapon, hogy minden tag harmincz év múlva 600—2400 korona nyugdíj élvezetéhez jut. Az alapszabályok tervének kidolgozásával a szegedi jegyzőt bízták meg. A kongresszus ezután még egyöntetű vásári szabályrendeletet fogadott el, melyet jóváhagyás végett fölterjesztenek a kereskedelemügyi minisztériumhoz.

A bosnyák interpelláció.

A bosznia-hercegovinai állapotok dolgában szombaton fog interpellálni Visontai Soma orsz. képviselő. A miniszterelnök azonban csak — ősszel fogja megadni erre a választ.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 15.

A mai ülésnek hamar vége lett volna, ha Rohonczy Gedeon váratlanul sürgős interpellációt nem jelent be Perczel Dezsőnél.

A tulajdonképeni napirend ebből állott: a közigazgatási tanfolyam javaslatának harmadszori olvasása, az 1897, 1898 és 1899-iki közügyi kiadások zárszámadásáról szóló póteljelentés, a számvevőszék jelentése az 1899-dik 4-ik negyedének tulkiadásairól — s még két jelentéktelen bejelentés; valamennyit vita nélkül fogadták el.

Ekkor jött a sor Rohonczy interpellációjára. Elmondja, hogy a börzén *örlési forgalom nélkül* árulnak szerb búzát, a tőzsdetanács pedig szemet huny! Meg kell szüntetni a határidő üzletet. A helyzet illusztrálására felhossa a saját esetét. Volt neki 45,000 mm. szerb buza kötése, melyet mmkint 2 frt 40 krral olcsóbb áron felmondtak. Ő erre malmokhoz ment, hogy a búzát eladja, de azt felelték: Nem kell! Nem örülünk szerb búzát.

— Hát a börzén levő 70,000 mm. buza? — kérdezte.

— Az csak ijesztgetésül van! — felelték.

Kérdi: Nem csalás ez? Sürgeti, hogy a határidő-üzlet dolgában összehívott anketet azonnal megtartsák s beadja interpellációját.

Interpelláció.

Van-e tisztelt kereskedelmi és földművelésügyi miniszter uraknak tudomásuk arról, hogy Budapesten az elmúlt ösz óta 70,000 mm. szerb buza van beraktározva, a mely buza, tekintettel arra, hogy az örlési forgalom beszüntetése folytán malmaink által örlése egyáltalán nem viszonztatik — kizárólag ma — célra prakparáltatott és tartatott, hogy a most érvényben lévő tőzsdeszokások alapján a határidőre kötött üzletek lebonyolítása idejében ijesztőül felmondassék és ez által in depresszió elősegítésére kihasználtsassék?

S van-e tudomásuk arról, hogy a határidő szállításra kötött búzáknak árájának ijetén mester-séges depressziója előidézi az ország teljes kenyérmag-termésének elértéktelenítését is.

És vajjon bírnak a t. miniszter urak tudomással arról, hogy az olyan módon előidézett árszűkítés nemcsak a tőzsde üzletekbe bom fide résztvevők kifosztását involósítja, de egy-üttal az országnak, mint agrárius államnak közgazdasági hanyatlását is előidézi azáltal, hogy egyes ügyes és tőkeerős üzérek az idegen buza szállíthatása által jogtalanul kezükben maradt fegyverrel már mindig előre a jövőendő termések árát is tetszésük szerint, vég nélkül deroutálhatják.

Ha mindezekről a t. miniszter uraknak tudomásuk nem volna, méltóztassék azokról maguknak gyors meggyőződést szerezni és a budapesti áru- és érték-tőzsdetanácsot utasítani, hogy a záros üzleti szokások külön ha tározat- 2-ik §-át oda módosítsa, hogy a mai naptól fogva üsenszére kizárólag belföldi buza legyen használható, ha pedig a tőzsdetanács ezen módosítása bármilyen ezimen is késlekedik, a kormány szüntesse be azonnal kormányrendelettel a határidőüzletet.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter ismeri a szerb búzára vonatkozó panaszokat és már el is járt bennük. De úgy látja, hogy Rohonczy előbbi meggyőződésétől eltért, mert előbb azt mondta, hogy a szerb buza a magyar liszt megrontására szolgál, most pedig azt, hogy a szerb buza ijesztgetésre szolgál.

Rohonczy: Nem azt mondtam!

Hegedüs: Csak a következtetést vonja le belőle, hogy ha valamely kérdésben ily ingadozók a nézetek, a miniszternek nem szabad elhamarkodott lépést tenni. Azért óvatosságnak kell lennie. Első sorban a tőzsdetanácsot kell meghallgatni. Megigéri, hogy a tőzsdei szokások megváltoztatása dolgában azon lesz, hogy a tőzsdetanács véleményét mielőbb benyujtsa. Arra a pressziót azonban nem tartja helyesnek, hogy a határidő-üzletet végképen eltörölje. (Helyeslés.)

Rohonczy Gedeon határozottan fentartja azt, amit mondott. Biztos adatok alapján beszélt. Figyelmezteti a minisztert, hogy ne csak a tőzsdei tanácsot hallgassa meg, hanem a gazdákat is. A malmok az örlési forgalom megszüntetése folytán sztrájkolnak, mert így akarják visszaállítani az örlési forgalmat. Sztrájkolnak a gazdák ellen. Ezt ne hagyja a miniszter figyelmen kívül. Bizonyítja, hogy a szerb buza igenis csak ijesztgetésre szolgál. A miniszter választát egyelőre tudomásul veszi.

Perczel elnök szavazásra akarja bocsájtani a kérdést, Pichler azonban tekintettel arra, hogy Rohonczy interpellációját nemcsak Hegedüs hoz, hanem Darányihoz intézte, azt mondja, hogy határozatot hozni nem lehet.

Hegedüs miniszter kéri, hogy csak az ő választát vegyék tudomásul.

Az elnök ketté akarja választani a kérdést, Madarász József azonban ezt nem tarthatja megengedhetőnek. Ez a házszabályok szelleme ellen való.

Gajári Ödön azt hiszi, hogy Pichler és Madarász tévednek, a miniszter beszélt, tehát választát vagy el kell fogadni, vagy el kell vetni.

Rohonczy kijelenti, hogy őszkor újra interpellál.

Pichler álláspontját fentartja.

Szell Kálmán: A kérdés egyszerű, a ház határozzon, tudomásul veszi a választ, igen vagy nem.

A Ház ezután a miniszter választát tudomásul vette. Ezzel az ülés véget ért.

Ismét Ferencz Ferdinánd házassága.

A M. E. L. bécsi levelezője közli a következőket:

Bécs, június 14.

(B. K.) Szell Kálmán magyar miniszterelnök itt jár Bécsben és általános hiszem szerint holmi magyar ügyek miatt, minők az országgyűlés elnapolása és a kvótának további egy évre való megállapítása. Szent igaz, hogy Szell Kálmán, miután már itt van, ezekkel is foglalkozik; de ezeket posta útján is igen szépen elintézhette volna, most mindkét ügyre vonatkozólag tulajdonképen nincs mit beszélni és miattuk Szell nem is jött volna fel.

Jött, mert hívták és hívták a trónörökös házassága ügyében. A kérdés az utóbbi napokban nagyon égető lett és legközelebb el is dől. Ezt minden hivatalos vagy félhivatalos czáfolat daczára és ellenére bátran és bizvást fentartthatják.

Egy dologgal a legutóbbi napokban tisztába jöttek. Itt mindenki, de maga az uralkodó is határozottan azt hitték, hogy Ferencz Ferdinánd folyó évi február vagy márczius 6-án Mura melletti Bruckban morganaticze elvette Chotek grófnét; de Ferencz Ferdinánd szavát adta a királynak, hogy a házasság ugyan Bruckban a házasság titkos megkötése végett, de nem kötötték meg. Egyben azonban kijelentette, hogy Chotek grófné kell, hogy neje legyen és hogy ennek a szándéknak végrehajtásától őt semmiféle földi hatalom el nem térítheti.

Arra a felhívásra, hogy mondjon le trónöröklési jogáról, határozott nemmel válaszolt. Ő Felsége ez ügyben legutóbb Körber osztrák miniszterelnök tanácsát kérte és Körber azt javasolta, hogy vessenek véget a hercezhurczának és házassítsák meg a trónörökös kívánsága szerint. Azt hallom, hogy a Reichsrathot azért napolták csak el és nem oszlatták föl mindjárt, hogy az esetleges szükséges törvényhozási intézkedéseket megtehessek.

Szellt is azért hívták, hogy vele az ügyet megbeszéljék és szintén tisztába hozzák a magyar törvényhozás esetleges intézkedéseit.

Szell nyilatkozata igen érdekes. Azt mondta hogy sem neki, sem a magyar parlamentnek az egész ügyhöz semmi köze. A magyar trónöröklési rend világos. A trón Ferencz Ferdinándot mindaddig megilleti, mig önként le nem mond róla. Gyermekei a trónra jogot nem formálhatnak, mert nem származnak a császári ház rendje szerint, melyet a magyar törvény elismer, egyenrangú házasságból.

Itt úgy látszik, nem tudják a kérdést olyan egyszerűnek, a mire az a körülmény is vall, hogy még Szilágyi Dezső véleményét is kikérték és hogy Szilágyi állítólag valami

javaslaton dolgozik. Nem tudom biztosan, hogy az utóbbi hír igaz-e, de nem lehetetlen, mert Szilágyi már annak idején, mikor a polgári házasságról volt szó, ígért a parlamentnek az uralkodó ház tagjainak házasságára vonatkozó törvényjavaslatot.

Hogy mibe maradtak, azt természetesen ma még csak a legszűkebb körben folytatott tanácskozások résztvevői tudják, de hogy a tanácskozások főleg a trónörökös házassága körül fordultak, az teljesen kétségtelen és ezt már a közel jövő be fogja igazolni.

Városi közgyűlés.

— I. nap. —

Közepes érdeklődés mellett kezdte meg Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága tegnap közgyűlését. Daczára, hogy néhány fontos tárgy is került szőnyegre, alig fele jelent meg a városatyáknak.

Pezsgő élénk vitát keltett az új színház elkeresztelése, a melynél a tagok fele Szigligeti emlékének akarta az új muza csarnokot elkeresztelni, míg a másik fele mindenáron meg akarta a várost kimélni attól, hogy valaki egy bőzsebű és bőkezű Maecenásra gondolhasson, ha a színházat látja. Mindenáron dokumentálni akarták, hogy a diszes épület »Városi színház,« daczára, hogy bent lesz egy tábla, a melyen diszelegni fog, hogy Nagyváradi városa építette.

Erről a kis csatáról eszünkbe jut az a mese, mikor egy kupak tanács azt is kiírta a nagyvendéglő homlokzatára:

»Épült helyben.«

A polgármester jó szelleme mentette meg a várost attól, hogy a törvényhatóság cserben hagyja Szigligeti emlékét.

*

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A főispán távollétében dr. *Bulyovszky* József polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Guttman József, dr. Grósz Albert, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Szokoly Tamás, Schöpflin Ágoston, dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, Bertsey György, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Daday József, dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Széles Lajos, Weisz Károly, Berger Dániel, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, dr. Moskovits József, Ternyei Antal, Weisz Mór, Balogh Döme, Bartsch Sándor, Bottó Ferencz, Deutsh K. Ignác, dr. Döri Ferencz, Heringh Sándor, Ince Lajos, Janky József, Mihály Adolf, dr. Mihály Lajos, Molnár Lajos, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Nyiry György, Pallay Lajos, Papp György, Pekánovics Imre, Rendes Vilmos, Rothman Jakab, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Steiner M. Albert, Istvánffy István, Szűts Dezső, Rimler Károly, Komlóssy József, Bordó Ferencz, Darvassy Lajos, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, Hegedüs Géza, Ragány János, Nemes Jenő, Szűcs Géza, Szűts István.

A polgármester jelentései.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester havi jelentését, a melynek a közgazgatás menetére vonatkozó rendes adatait már közöltük.

A jelentés felemlíti még, hogy a »Bihar-megyei Gazdasági Egyesület« és a hegyi választmány együttesen a múlt hónapban szóló-permetező kiállítás rendeztek, a melynek elnökségét *Beóthy* László vállalta el, a mely által ismét kimutatta a közgazdasági ügyek iránti érdeklődését. Indítványozza, hogy a kiállítás alkalmából *Beóthy* László főispánnak, a gazda-

sági egyesületnek és a hegyi választmányának jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon a közgyűlés.

Bejeleníti még a polgármester, hogy az állatvásárterek ügye jelenleg elintézés alatt áll a miniszteriumban, ahol azt megsűrgette.

A villamos vasut ügyében a pótszerződést egybekapcsolva fogják a miniszteriumban jóváhagyni. Remélhető, hogy még ez évben hozzákezdhetnek az építkezéshez.

Végül néhány kisebb adományról emlékezik meg a polgármester jelentése.

Mihály Adolf azon indítványt tette, hogy ezzel kapcsolatosan tárgyalják a tárgysorozat 27. és 28. pontját.

Elfogadták s ehhez képest előterjesztették a polgármesternek a Győrött tartott városi kongresszus eredményéről szóló jelentését, valamint gyáriparunk fejlesztése érdekében tett azon indítványát, hogy e célból egy szakbizottság küldessék ki.

A polgármester ezen két jelentését mult, csütörtöki számunkban teljesen közöltük.

Mihály Adolf azt látja, hogy a polgármester a győri kongresszuson méltóan képviselte a várost ezért indítványozza, hogy mondjon jegyzőkönyvi köszönetet a polgármesternek. Folytatólag kiemelte, hogy kellőleg méltányolja a gyáripar fontosságát s a mikor elfogadja a polgármesternek erre vonatkozó jelentését; azonban indítványozza, hogy mondja ki a közgyűlés, miszerint a keletkező gyáraktól a szellemi és anyagi támogatást nem tagadja meg. Kapcsolatosan kiterjeszkedik arra, hogy a miniszteriumban a villamos vasut engedélyezéséhez kapcsolják a pótszerződést, holott ez csak olyan dolgot érint, a melyet esetleg 5 év alatt létesít a társaság, de lehet, hogy végleg el is marad a két vasut összekapcsolása és átalakítása. A miniszterium eljárása által késedelmet szenvedhet a villamos vasut építése. Irjon fel a közgyűlés a miniszterhez, hogy a pótszerződést ne kapcsolja össze a villamos vasut engedélyezésével.

A közgyűlés elfogadta a polgármester havi jelentését s a polgármesternek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Elfogadták továbbá a győri kongresszusról és a gyáripar fejlesztéséről szóló jelentéseket s ez utóbbi tárgyban dr. *Bulyovszky* József elnöklete alatt Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Várady Zsigmond, Reismann Mór, Farkas Izidor, Huzella Gyula, dr. Sarkadi Lajos, Mihály Adolf, dr. Vári-Szabó Béla, Papp Miklós, Schöpflin Ágoston, dr. Berkovits Ferencz, Mezey Mihály, Kunz Gusztáv, Lévy Zsigmond, Steiner M. Albert, Sulyok István, Moskovits József tagokból álló szakbizottságot küldtek ki.

Végül elhatározták, hogy a villamos vasut ügyében felirnak a keresk. miniszterhez a *Mihály* Adolf indítványa értelmében.

*

A belügyminiszter értesíti a város közönségét, hogy a város parkjainak és utcái ültetvényeinek gondozására nézve a lövészegettel kötött szerződést jóváhagyta. Tudvalevőleg először nem hagyta jóvá a miniszter a szerződést, de a törvényhatóság, egy szótöbbséggel újból kérte annak jóváhagyását.

Tudomásul vették.

Az agyag- és gyeplő kiaknázására alkotott szabályrendeletet a miniszter, némi lényegtelen pótlással jóváhagyta.

Tudomásul vették.

A város páholya.

A Somogyi Károly színigazgatóval kötött szerződés 10. szakasza azt tartalmazza, hogy az új színház egyik nagy páholya állandóan a város rendelkezésére áll, főleg azon célból,

hogyha a városnak vendége érkezik, azt ebben a páholyban helyezhesse el. A közgyűlés azonban a színigazgató anyagi érdekeinek a szemelött tartásával, lemondott a páholyról. Dr. *Hoványi* Gyula és még több városatyja azonban megfeleltette a közgyűlés ezen határozatát.

A belügyminiszter a felebbzőknek adott igazat s a közgyűlés határozatának megsemmisítésével kimondotta, hogy a szerződés 10. §-a értelmében egy nagy páholy állandóan a város rendelkezésére fog állani.

A miniszter leiratának felolvasása után dr. *Sarkadi* Lajos bizottsági tag felvetette a kérdést, hogy a szinügyi bizottság részére tartatik-e fenn a páholy. Ő a mellett volt és van, hogy a polgármester és tisztikar részére tartásák fenn a város páholyát. Ezt indítványozza.

Dr. *Hoványi* Géza nem találja helyénvalónak, hogy itt e felett tanácskozzanak. A tanács majd meg fogja találni a helyes utat, a melyen a dolgot megoldja.

Mezey Mihály kijelenti, hogy a kérdéses dologról kellőleg gondoskodva lesz a színházi szabályrendeletben.

Dr. *Sarkadi* Lajos hozzájárul ahhoz, hogy a tanács határozzon a kérdésben, de határozatáról tegyen jelentést a közgyűléshez.

Komlóssy József felvilágosításul bejeleníti, miszerint a tanács már intézkedett, hogy a páholy a polgármester és családja, valamint a város vendégeinek álljon rendelkezésre.

Komlóssy József bejelentését tudomásul vették.

Dr. *Hoványi* Géza indítványára elhatározták, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatosan tárgyalják a színház elnevezésére és a színház környékének rendezésére vonatkozó pontjait a tárgysorozatnak.

»Szigligeti« vagy »Városi«.

A színház elnevezésére nézve a városi tanács javasolja, miszerint a színház homlokzatán a színház elnevezése nem márványtáblára, hanem a cémentbe vésvé készíttessék. A színház nevét a városi tanács állapítsa meg.

Dr. *Radó* Ignác azt látja, hogy a tanács nem tesz világos javaslatot a színház elnevezésére. Ezért konkrét indítványt tesz, hogy a színházat a nagy szinműiro iránti kegyeletből »Szigligeti Színház«-nak nevezzék.

Ternyei Antal ezzel szemben azt indítványozza, hogy az új színházat »Városi Színház« felirattal lássák el.

Dr. *Hoványi* Géza felszólalására felolvasták a Szigligeti Társaság levelét, a melyben a város megkeresésére kifejti, hogy a város kegyeletes kötelességet teljesít, ha új színházat Szigligetiről nevezi el.

Dr. *Hoványi* Géza ezután kifejti, hogy más városra nem lehet e kérdésnél hivatkozni, mert egy sem volt olyan szerencsés helyzetben mint Nagyváradi, hogy a szinműirodalom egy speciális magyar fajának megteremtőjét vallhatta volna magáénak. Méltatja Szigligeti Ede érdemeit. A színház tulajdonjoga különben sem változik. Itt csak háláról van szó. Kéri, hogy a Szigligeti Társaság javaslatához képest »Szigligeti Színház«-nak nevezzük el új színházunkat.

Dr. *Sonnenfeld* Zsigmond védi az ellenkező véleményt. 50 évig nevezetessé tették a színház miatt Nagyváradot az egész ország lapjai. Most mikor felépült a színház, úgy ösmerjék ez épületet, mint »Városi Színház.«

Stern Herman a mellett érvel, hogy a Szigligeti elnevezéssel olcsó uton akarnak a

kegyeletet leróni. Más városok nevezetes embereinek szobrokat állítottak. Nekünk is kötelességünk, hogy szobrot emeljünk Szigligetnek s a színház legyen »Városi Színház.«

Dr. Dési Géza válaszol Ternyeinek és Stern Hermannnak. A régi gunyolódásra most már meg van a felelet azzal, hogy áll a színház. Nem is olcsó lesz a kegyelet Szigligeti iránt, mert szép, drága színházat építettünk. A mostani pénzügyi viszonyok mellett szobrot úgy sem tudunk emelni, hát nevezzük el az új színházat Szigligeti nevével.

Mezey Mihály első sorban azt a félreértést akarja elkerülni, mintha a »Városi Színház« hívei a Szigligeti Társaság ellen akarnának állástfoglalni. A színházat nem a Szigligeti emlékére emelték. Elismeri a Szigligeti érdemét, de nem látja helyénvalónak a színház elnevezésénél leróni a kegyeletet. Szobor alakjában tiszteljék meg Szigligeti emlékét.

Dr. Hoványi Gyula nem tartja oly csekélynek a dolgot, mert ezzel bizonyítványt állítunk ki Nagyvárad lelkületéről, műveltségéről, egész jelleméről. (Zaj, ellentmondások. Közbeszólások: Ez sértés!)

Dr. Buljovszky József: Én nem vettem ki a szónok beszédéből semmi sértést. A szónok magyarázza ki magát.

Dr. Hoványi Gyula: Nincs szükség semmi magyarázatra, mert szavaimban nincs semmi sértés. Ismételem, ha úgy kívánják. — Majd folytatja beszédét. Megkerestek véleményadásra egy irodalmi társaságot. Ennek nagyon megokolt véleményét a tanácsnak respektálni erkölcsi kötelessége lett volna. Hibáztatja a tanácsot, hogy nem javasolta nyíltan a Szigligeti elnevezést. És az irodalmi társaság súlyos argumentumaival szemben semmi indokot nem tudnak az ellenzők felhozni. Ő az egészről azt látja, hogy nincs is az ellenzőknek más indokuk, mint a polgári hűség. Pedig a színház elnevezésével Szigligeti emlékét tisztelnék meg. Már magában az az egy dolog, hogy ha a Szigligeti név fog tündökölni a színház homlokzatán, a társadalom azon rétegei is foglalkoznának Szigligeti emlékével, egyéniségével és munkásságával, akik eddig vajmi keveset törődtek Szigligetivel. Névszerinti szavazást kér, hogy lássuk, ki milyen állást foglal el a kérdésben.

Szokoly Tamás szintén a Szigligeti-Társaság véleményét pártolja.

Czeglédy Jeremiás más megoldást tart jónak. Nevezzék az új színházat: »Városi Szigligeti Színház«-nak.

A vita ezzel befejeztetvén, elnöklő polgármester elrendelte a névszerinti szavazást.

Ennek eredménye a következő volt:

Leszavazott 66 városatyá; és pedig a következőleg:

»Szigligeti«

Dr. Baróthy Ákos,
Dr. Bozóky Alajos,
Dr. Hoványi Gyula,
Kaczián Károly,
Dr. Konrad Márk,
Szokoly Tamás,
Dr. Várady Zsigmond,
Beczky Lajos,
Ifj. Cser János,
Dr. Hoványi Géza,
Dr. Kornstein Lajos,
Ländler Ferencz,
Dr. Radó Ignác,
Dr. Sarkadi Lajos,
Berger Dániel,
Dr. Dési Géza,
Balogh Döme,
Incze Lajos,
Janky József,
Mihelyi Adolf,

»Városi«

Guttman József,
Mezey Mihály,
Schöpplin Agoston,
Czeglédy Jeremiás,
Daday József,
Dr. Grósz Menyhért,
Mészáros József,
Mihálovits János,
Stern Hermann,
Széles Lajos,
Weisz Károly,
Dr. Friedländer Sámuel,
Dr. Moskovits József,
Ternyei Antal,
Weisz Mór,
Bartsch Sándor,
Bottó Ferencz,
Deutsch K. Ignác,
Dr. Döry Ferencz,
Heringh Sándor,

Dr. Munk Béla,
Müller Salamon,
Pallay Lajos,
Steiner M. Albert,
Istvánffy István,
Kömlössy József,
Darvassy Lajos,
Dús László,
Tóth Márton,
Sztarill János,
Ragány János,
Nemes Jenő,
Szüts Géza.

33

A szavazatok összeszámoltatván, kitünt, hogy mindkét részre 33—33 szavazat esett s így a polgármester döntött, még pedig a mellett, hogy a színházat »Szigligeti Színház«-nak nevezzék. (Lelkes éljenzés.)

A színház környéke.

A színház környékének rendezésére vonatkozólag a tanács azon előterjesztést teszi, hogy a Fő-utca teljes rendezését most ejtsék el; a színház környékét azonban ideiglenesen akként rendezzék, hogy a gyalogjárók aszfalttal, a kocsis-utak pedig Körözkövel burkoltassanak.

Szokoly Tamás csak akkor fogadná el az ideiglenes rendezést, ha tudná annak a költségét. Így azonban nem megy bele. A csatornázás kérdése nem gátolja a végleges rendezést, mert csinálják meg már most itt akként a csatornákat, hogy azok majd beilleszthetők legyenek az általános csatornázásba. Az egész környéket aszfalttal burkolják.

Kömlössy József felvilágosítja előtte szólót, hogy a végleges rendezést a miniszter nem engedélyezte.

Dr. Hoványi Géza a tanács javaslata mellett fejtette ki érveit.

Dr. Várady Zsigmond hasonló értelmű hozzászólása után a többség a tanács javaslatát fogadta el.

A városház építése.

Stern Hermann indítványára a tárgysorozat 10. pontját vették elő a városház építéséről.

A városi tanács előterjeszti, miként felmerült az eszme, hogy az új városháza a Sas szálloda helyére építtessék s a régi reál-iskola helyére építsék át a Szt. László-templomot. A tanács a templom felépítése iránt megkereste a nagyváradit. szert. káptalant, de a válasz elutasító volt; miért is javasolja a tanács, hogy a városháza a régi reál-iskola helyére építtessék; küldessék ki egy új bizottság, a mely a városháza terveit átvizsgálja és tanulmányozza.

A közgyűlés a javaslatot vita nélkül elfogadta s a bizottságot a polgármester elnöke alatt Bozóky Béla, Száhländer Károly, dr. Berkovits Ferencz, Pekánovits Imre, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Döry Ferencz, Mezey Mihály és Sulyok István tagokból alakította meg.

A múlt évi zárszámadás.

A tanács betérjesztette a város házipénztárának és a házipénztárban kezelt alapok és alapítványok múlt évi zárszámadását, a melyet már részletesen ismertettünk.

Dr. Hoványi Gyula azt kéri, hogy a zárszámadásnak csak a címzeit olvassák fel.

Ezt elfogadták.

Balogh Döme azt kívánja, hogy a pénzügyi bizottság jelentését olvassák fel. Még általánosságban sem fogadja el a zárszámadást.

Dr. Friedländer Sámuel ellenzi, hogy a részletes aktákat is felolvassák.

Ragány János válaszol Balogh Döme szavaira. A pénzügyi bizottság meg lett hívva idejében s közszemlére lett kitéve a zárszámadás, a melyre minden polgár tehetett észrevételt. Czáfolja Balogh a fogyasztási adókra vonatkozó szavait.

Dr. Mihelyi Lajos,
Molnár Lajos,
Munk Jakab,
Nyíry György,
Papp György,
Pekánovits Imre,
Rendes Vilmos,
Rothmann Jakab,
Dr. Sonnenfeld Zsigmond,
Szüts Dezső,
Rimler Károly,
Hegedüs Géza,
Szüts István.

33

Balogh Döme: Kifogásolja, hogy elhaltak tartozásai is felvannak véve vagyonnak. Ismét részletesen kritizálja a zárszámadást. Nem a bizalmatlanság szól belőle, de óhajtana, hogy a bizottság pontosan vizsgálja meg a számadásokat.

A zárszámadást általában elfogadták.

A részletes tárgyalásnál többször felszólt Balogh Döme, de az egyes tételeket változtatlanul hagyták.

Az alapok számadásánál Mihelyi Adolf indítványozta, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy a Szacsvey szoborra évenként 2000 koronát vesz fel a költségvetésbe, amíg az alap 30000 koronára növekszik.

Ragány János óhajtja bár, hogy a szobor mielőbb létesüljön, azonban ellenzi, hogy az indítványt most határozattá emeljék.

Az indítványt nem fogadták el.

Köztér átengedési ügyek.

Az építendő honvéd gyalogsági laktanya és a gázgyár mellett három házhelynek alkalmas terület marad fenn s ezek közül egyet özv. Rimler Károlyné óhajt megvásárolni. Mivel a honvéd laktanyához ugys kell utat készíteni s a közvilágítást berendezni, a városi tanács javasolja, miszerint a kért házhelyet özv. Rimler Károlynénak adja el a város, a másik két házhelyre pedig tartson árverést. — Ez az ügy már másodszer kerül most közgyűlés elé.

A katonai kincstár Nagyváradon nagyobb szabású élelmezési raktárt, sütő helyet stb. akar építtetni s e célra az új laktanyák háta mögött 7555 négyszögméter területet kér örökáron négyszögméterenkint 2 korona árért. A városi tanács a terület eladását javasolja.

Molnár János köztér átengedési ügye.

Mindhárom ügy a jövő havi közgyűlésre tüzetik ki, mivel most nincsenek jelen a kellő számmal.

Az idő előrehaladván, a hátralevő ügyek tárgyalását ma, szomban délután folytatják.

A nagyváradit jogászok üdvözléte.

Őszinte részvétellel vesszük tudomásul, hogy a nagyváradit jogászok által a budapesti egyetem ifjuságához intézett üdvözlő levél itt és ott megdöbbenést okozott. Hogy hol? azt ezuttal nem kutatjuk, elég az hozzá, hogy szóval és írásban tudomásunkra jutott a kifejezett rosszálás.

Nem csekély sajnálatunkra kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy eme rosszálások és megdöbbenések csak éppen annyit érnek, mint a kis gyermekek ártatlan fenyegetései valami mumus ellen, a melyiket a sarokban vél látni.

Ezek a megdöbbenő és rosszáló alakzatok is valami rettentő mumust látnak abban, hogy a jogászok a kereszt védelméért föl merték emelni szavukat. Nem azt nézik, hogy a kereszt az ország czimerének része s aki a keresztet letörte, a magyar czimerből a gyöngyöt törte ki; nem, hanem a keresztben azt a jelvényt látják, a melytől, úgy látszik, van mit félteniök s a merénylők üldözése helyett azok ellen áradoznak gyönyörűen puffogó frázisokban, a kik a magyar czimer védelmére olyan impozánsan felszóltak.

Valóban, gyönyörű védelmezése a magyar czimernek!

Ha aztán a jogászok feliratában szó esett ezekről az urakról is, ha nem találták ezek kezében a haza jövőjét biztosítva, hát bizony azon ezek után nem tudunk csodálkozni. És ha odaállították a vallásosságot, mint a jövő biztonságának zálogát, ez lehet nagyon kellemetlen látvány némelyeknek, a mit ismét mély részvétellel vesszük tudomásul, de a magunk részéről csak helyeselni tudjuk.

Különben méltóztassék visszaemlékezni arra, hogy márczius 15-ét is az ifjuság hozta létre, akkor is voltak megdöbbenő és rosszaló alakzatok éppen úgy, mint most s mégis az ifjuság részén volt az igazság — éppen úgy, mint most!

UJDONSAGOK.

Urnapja.

A legméltóságosabb Oltáriszentség magasztos ünnepét nagy egyházi pompával tartották meg csütörtökön a nagyváradi lat. szert. székesegyházban.

Ragyogó verőfényes idő kedvezett a szép ünnepélynek.

Reggel 7 órakor már kivonult zeneszóval a 39. gyalogezred diszszóvalja s előkelő közönség nagy sokasága hullámozott a székesegyházhoz vezető utcákon. A katonai tisztikar szolgálatban nem levő tagjai, az altábornagygyal élükön, teljes diszben jelentek meg. Ott voltak továbbá a polgári hivatalok tisztikara, hivatal főnökökkel.

A szent misét teljes bibornoki diszben dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök végezte, míg Fetser Antal kanonok remek egyházi szónoklatot tartott. Meggyőző erővel, mély bölcsellett s a hit igazságával fejtegette az Oltáriszentség magasztosságát.

Az ünnepi körmenetet nagy segédlettel szintén a bibornok Ő Eminenciája tartotta a különböző négy ponton felállított lombsátorhoz, a hol az Evangélium előtt és után a meg erősített székesegyházi kar énekelt.

A lobogóval megjelent katonai diszszóvalj úgy a szentmise alatt, mint körmenet alatt diszlövéseket adott.

Az ünnepély végével a katonaság elléptetett az altábornagy előtt s hangos zeneszóval bevonult a városba.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

* **Diszebéd a bibornoknál.** A kereszténység csütörtöki nagy ünnepe, Urnap alkalmából fényes ebédet adott a bibornok. — Az asztal pompásan volt diszítve remek virágcsokrokkal, melyek közül szépsége és eredetiségével kivált három óriási lótsz-csokor.

Ő Eminenciája **jobbján:** Lovetto Károly altábornagy, Vinkler püspök, Tassy Pál főügyész, Zajnay János praelatus, báró Stipsics ezredes, Sal Ferencz kir. tanácsos, Wanka ezredes, Schöpflin Ágost kir. tan., Széchenyi Jenő, dr. Steinberger Ferencz, Rimler Károly, Tschuschner Ferencz, Nogely István, Jurák Emil, Beleznay Antal, Andriská Károly, Nozáky Rudolf, Czigelt József;

Balról: Szunyogh Péter alispán, Medvigy Mihály táblai tanácselnök, Aulich Henrik ezredes, dr. Laurán Ágoston praelatus, Des Escherolles Kruspér Károly, Lőrinczy Dénes ezredes, dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos, Papp Miklós pénzügyigazgató, Grócz Béla, Dus László, Major Miklós, dr. Schweiger Ede, Fetser Antal, Kregczy Alfréd, Stark Gyula, Sziládky Ernő, Gábor János.

Szemben: Dr. Bulyovszky József, Radnai Farkas, Schlauch Nándor, dr. Jakoby Frigyes, Palotay László, dr. Bognár István, dr. Hoványi Gyula, dr. Nagy Géza, Bunyitay Vincze, Velkey Pál, Kotunovics Sándor, Kucsovsky Lajos, Miskolczy Ferencz, Horváth Lajos, Murati Frigyes, Géczy Lajos, dr. Vucskics Gyula, Klein

László, Hoffmann Henrik, Reznicek József, Milibák József, Rozslay Géza, Schavel János Muntján János és az udvari papság.

Ebéd alatt a rezidenczia udvarán a 37. gyalogezred zenekara játszott igazán válogatott műsorral. Az ebédnél toasztokat nem mondtak.

* **Zalka püspök betegsége.** Zalka győri püspök betegségéről a következő orvosi jelentést adták ki: Nagyméltóságú megyés püspököt e hónap 9-én reggel szélütés érte, minek következtében a nyelés jobbfelől akadályozott, a jobb kar gyengülése miatt az írás lehetetlen és az azelőtti csekély beszélő képesség még jobban meggyengült; — igaz ugyan, hogy az előbbi szélütések nagyobb mérvűek voltak, de a jelenlegi a 80 éves aggastyánál már a harmadik és állapota annyival is inkább komolyabb, mert ő exczellenciája idült gerinczagybántalma miatt lábait már 3 év óta nem használhatja. Győr, 1900. június 13-án. *Argay István dr.*

* **Kiléptek a honvédség kötelékéből.** Pósa Ernő és Kőszegi Imre a nagyváradi 4. honvéd-gyalogezredhez tartozó tartalékos hadnagyok, a szolgálati, illetve védkötelezettség teljesítése után viselt tiszti rendfokozatuk megtartása nélkül, saját kérelmükre f. évi július 1-től a honvédség kötelékéből elbocsáttatnak.

* **Szent Antal kenyerere.** A berettyó-szt.-mártoni róm. kath. templomban június hó 13-án Páduai Szt. Antal napján a szentmise végeztével volt a kenyérbiztosítás 20 szegény között, a kik a Páduai Szt. Antal szobránál levő perselybe adakozott pénzből nyertek egy-egy kenyeret. Megható látvány volt, a mikor husz szegény a kapott kenyérral kezökben térden imádkozva köszönték meg Szent Antalnak az aodmányt.

* **Szeged ünnepe.** Urnapján, a római katolikus egyház nagy ünnepén, az emberbaráti szeretet ünnepét ülte meg Szeged város társadalma. Ezen a szép nyári napon nyitották meg ugyanis az *Országos Fehér Kereszt-egyesület* szegedi állandó lelencházának palotaszertü épületét, a mely alkalommal az ünnepségben résztvett Szeged város hatóságán, előkelő közönségén kívül a lelencház védnökönje *Gerliczy Ferenczné* bárónő, aki csak nem rég szerepelt városunkban mint zászlóánya a legényegylet szép ünnepélyén, továbbá *Teleki Géza* gróf és *Tabody József* cs. és kir. kamarás Budapestről. A megnyitó ünnepély nagy és előkelő közönség jelenlétében délelőtt 11 órakor kezdődött a lelencház Lengyel-utcai helyiségében. *Gerliczy Ferenczné* védnökönő mondott nagyhatású megnyitóbeszédet, mely után *Krcybig* Leontin szavalta el *Kozma* Andornak ez alkalomra írt *«Fehér kereszt»* című hangulatos költeményét. Az ünnepélyt nagy lakoma követte, melyen a fővárosi és vidéki vendégeken kívül részt vett Szeged város hatósága és társadalmi előkelősége.

* **Az ötödik napilap.** Ma új napilap jelenik meg városunkban *«Nagyváradi Friss Ujság»* címen. A lap az elárúsításra fekteti a főszűl s számonkint egy krajczárért lesz kapható. Ez az ötödik napilap városunkban. Az új lap szerkesztője *Halász Lajos* lesz, aki tegnap kilépett a Nagyváradi Napló szerkesztőségéből.

* **Veresék a Félix-fürdőben.** Veres Sándor magyar daltársulata *június 17-én* vasárnap a *Félix-fürdőbe* rándul és ott délután szép műsorral fog szerepelni. — Ajánljuk a közönség szives pártfogásába a derék társulatot.

* **A Legényegylet közönete a bibornoknak.** A helybeli Kath. Legényegylet a nemrég lefolyt felejthetetlen zászlószentelési ünnepségek után első kötelességének tartja köszönetét, háláját kifejezni azok iránt, akik az ünnepségek ritka szép erkölcsi és anyagi sikerét előmozdították. E czélból tegnap délben a választmány megbízásából dr. *Vucskics Gyula* elnök vezetése alatt *Bereczky Géza, Széles Lajos, Jelinek Ferencz, Buzássy József, Barza József, Morvay Willibáld, Mocos Sándor* és *Rottensteiner István* tagokból álló küldöttség jelent meg dr. *Schlauch Lőrincz* bibornok-püspök előtt s nevében vezetőjük tolmácsolta az egylet mélyen érzett háláját s köszönetét a bibornok azon atyai jószágáért, hogy a zászlót megáldani, az iparos ifjakhoz magasan szárnyaló beszédet mondani s az egylet diszgyűlésén megjelenni kegyeskedett. A bibornok igen szívesen fogadta a küldöttséget, biztosította őket, hogy készségesen tette azt az iparosok iránti jóindulatból s mert mint főpásztor örvendve látja a Legényegyletben a kath. öntudat jelét. Személyesen beszélgetett azután a küldöttség tagjaival az egylet ügyeiről. Örömmel hallotta, hogy az egyletnek a zászlószentelési ünnepségekből több mint *1000 korona tiszta jövedelme* lett. Végül azon nagybecsű igérettel bocsátotta el a küldöttséget, hogy az egyletnek a jövőben is jóakaró védnöke, pártfogója lesz.

* **Jönnek a bakáink Boszniából.** Harmadik éve már, hogy a 37. gyalogezred, a nagyváradi háziezred 1. zászlóalja Boszniában állomásozik. Ugy értesülünk, hogy derék bakáink az idén hazajönnek s háziezredünk elkülönített zászlóalja helyébe a 39. (debreczeni) gyalogezred 2. zászlóalja kerül *Nevesinjébe*; ez a zászlóalj jelenleg Nagyváradon állomásozik.

* **Leégett rongyraktár.** Nagy és könnyen veszélyessé válható tűz ütött ki csütörtökön éjjel a főreáliskolai tornaterem szomszédságában levő *Frankl Lázár* rongy-raktárában. A raktár épületben az összegyűjtött csont, szarv és vason kívül, nagymennyiségű ócska rongy volt szállításra összecsomagolva. Éjfél tájban gyult ki a raktár belőlről, s csakhamar hatalmas láng lepte el az egész épületet. Legelőbb *Sarkadi József* rendőrbiztos jelent meg néhány rendőrrel s csakhamar a katonai készenlét és a tüzoltók is kivonultak a tűz színhelyére s megkezdtek az oltást. A raktárból alig lehetett valamit menteni, de a tetőn megmaradtak a gerendák. A tűz átcapottja szomszédos Kemény-féle házhoz, de ezt a tüzoltók megmentették. *Mezey Mihály* tüzoltó főparancsnok és *Rimler Károly* főkapitány szintén jelen voltak a tűznél, mely az egész városban iszonyu büzt terjesztett. Az égő raktárból a patkányok menekültek a szomszédos házakba. Ez a rongyraktár valóságos tüzfészek s az egész környéket veszélyezteti. Már régebben is leégett. A rendőrség megindította a vizsgálatot, de nem tűnt ki, hogy mitől keletkezett a tűz. Nagyon valószínű, hogy valamelyik munkás dohányozott a piszkos, zsiros rongyok csomagolásánál s innét támadt a tűz.

* **Üngyilkos kereskedőseged.** A multkor már megirtuk, hogy *Leitner* zöldfa-utcai kereskedő feljelentést tett a nagyváradi rendőrségen, hogy *Weisz* Andor segédje többszörösen meglopota, a miért a hűtlen segédet letartóztatják. A vizsgálat folyamán a segéd lopását bevallotta s a vizsgálat végén szabadlábra engedték. — *Weisz* Andornak ezen meggondolatlansága teljesen feldulta nyugalmát s az indulatoktól fölzaklatva, üngyilkosságra szánta magát. Tegnap reggel magához véve forgópisztolyát, ked-

vetlenül távozott, de a hozzátartozói távolról sem sejtették sötét szándékát. Egyideig czéltalanul bolyongott az utcákon s magaviselete sok járó-kelőnek fel is tűnt. Egyszerre a járda mellett álló egyfogatu kocsihoz szállt s a kocsi kérdésre, hogy hová hajtson, csak annyit mondott: — Hajts csak, a merre neked tetszik! Egy darabig összevissza járták az utcákat, a midőn egy külvárosi utcán egy lövés zaja zavarta meg a kocsit egyhangu robogását. A lövés figyelmessé tette az utcán menőket s mikor a megállott kocsihoz értek, izgalmas látvány tárult szemük elé. Weisz Andornak a jobb halántékán nagy seb tárogott, melyet a gyilkos golyó roncsolt szét s a kiömlő vér teljesen elborította a fiatal ember arcát. Eszméletlenül vitték el a rendőrségre, a honnan a biharmegyei közpórházba szállították, a hol most iszonyu kínok között vergődik. — Az orvosi vélemény szerint nagyon kevés remény van az életbenmaradáshoz.

* **Miniszteri jóváhagyás.** A m. kir. belügyminiszter a nagyváradi vásárvám és piaci helypénz-javadalom dijszabását jóváhagyta.

* **A városi adóhivatal új helyisége.** *Értesítés.* A városi adóhivatal a »Széchenyi« szállodával szemben lévő kisvárosi háza épületébe költözvén át, tisztelettel értesitem a közönséget, hogy az adóbefizetések f. hó 16-ikán, szombattól kezdve ezen hivatali helyiségben eszközölendők. Nagyvárad, 1900. június hó 14. *Bordé* Ferenc adóügyi tanácsnok.

* **A szerető halála.** Egy családi tragédiáról értesít bennünket belényesi tudósítónk. *Dudás* János fenesi oláh ember vasárnap reggel az erdőben lelőtte a községi juhászt *Izspár* Györgyöt, mert ez fiatal feleségének udvarolt. A gyilkos maga jelentette fel magát a belényesi járásbírósnál, hol *Poynár* vizsgálóbíró rögtön letartóztatta. A nyomozatot *Vámosy* Mihály alügyész eszközölte a vizsgálóbíróval a helyszínen. *Dudás* töredelmesen beismer mindent.

* **Gyermekek réme.** A vörheny és difteritisz, mely az egész tanév folyamán szedte áldozatait a gyermekek közül, még a vizsgák idejére sem szűnt meg véglegesen. Sőt a tisztiorvosnak a hevenyfertőző betegségekről betervezett két heti jelentése szerint újabb 9 vörheny és 3 toroklob betegülési eset fordult elő. A régebbiekekkel együtt ápolás alatt van 19 vörheny és 5 difteritiszes beteg. A hatóság különben már megtette a szigorú óvintézkedéseket az összes iskolák és óvodák tisztán tartására és fertőtlenítésére.

* **Elhunyt matróna.** Egy derék matróna, igazi magyar nő elhunytáról részvétellel értesülünk a következő gyászjelentésből: *Balogh* Elemér nevével szül. *Hollán* Zsófival és *Balogh* Tihamér, mint gyermeke és menyje. *Marossy* Eliz és özv. *Solymossy* Bálintné szül. *Marossy* Emília mint testvérei, ezenkívül zámos rokonság fájdalomtól lesújtott szívvel jelentik özv. *Balogh* Boldizsárné szül. *Marossy* Jóséfának f. é. június hó 15-ik napján reggel 4 órakor, életének 65-ik évében törtélt gyászos elhunytát. A megboldogult földi részei f. hó 18-án délután 5 órakor fognak a róm. kath. vallás szerint *Pusztá-Szent-Kozmán* a családi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. hó 21-én d. e. 10 órakor a derecskei róm. kath. plebánia-templomban fog megtartatni. Szt.-Kozma, 1900. június 15. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Elszenesedett holttestek.

Csupa 15—16 éves leánykák pusztultak el. Rettenetes vérfagyasztó volt a haláluk.

Elszenesedett holttestük szanaszét hevert s az örjögő édesanyák azt sem tudták melyikre boruljanak, melyik volt az ő gyermekük.

Erzsébetfalván, Budapest határában, az ottani rakéta-gyárban egy szűk szobában nyolcz fiatal, szinte gyermekleány végezte rabszolgá-

munkáját, rakéta töltögetést robbanó anyaggal. Igazi rabszolgák munká volt, hiszen még *Ur-napján* is, mikor hason koru társnők fehér ruhában virágot hintenek az Ur útjára, ők még akkor is dolgoztak, mert kénytelenek voltak vele — a kenyérért.

Déltájban, mikor újra megkezdődött a munka, egyszerre csak pokoli dördülés rázta meg a gyárat. Az összes kész rakéták és bombák explodáltak a szűk műhelyben s láng leptek el az egész helyiséget.

Nyolcz viruló gyermek leánynak lett vége. Vagy halott, vagy koldus nyomorékká lett mind.

A megérkező segítség csak könnyezni tudott inkább, mint segíteni. Kihozta a szénné vált holttesteket lefektette egymás mellé sorba, a nyomorékká égetteket másik sarokba s az összefutott tömeg nem tudta kit sirasson inkább, a ki meghalt, vagy a ki nem hirt meghalni.

Az erzsébetfalvai Emmerling-féle rakéta-és tüzijátékszergyárban történt katasztrófa ügyében a pestvidéki törvényszék ma délelőtt kezdte meg a vizsgálatot. A vizsgálat vezetésével *Bucz* Lajos vizsgálóbíró bizta meg a törvényszék. A vizsgálóbíró dr. *Andreánszky* Jenő és dr. *Szikszy* Ferenc törvényszéki orvosokkal ma délelőtt ment ki a katasztrófa helyszínére, ahol *Höldvály* Bertalan rászkevei szolgabíró, *Gombos* István községi bíró, *Nagy-György* Lajos főjegyző és *Gál* István rendőrbiztos csatlakoztak a bizottsághoz. A szerencsétlenség okának kiderítésére a bizottság megkezdte a tanuk kihallgatását. A vizsgálat késő estig el fog tartani, mert a rémes katasztrófa áldozatait is ma boncolják föl az erzsébetfalvai temető hullaházában.

Hogy már régebben nem történt baj, csudálatraméltó, amennyiben a gyár oly primitív berendezésű, hogy a robbanó és gyúlékony anyagok oly helyiségben vannak felhalmozva, a hol a világítást egyszerű petróleumlámpa szolgáltatta, a mely ha egyszer leesik, kész a tegnapihoz hasonló szerencsétlenség. A gyár helyiségeit a hatóság elzárta s a csendőrség őrzi azokat.

A borzasztóan összeégett munkások közül *Vresgyék* Rózát és *Berényi* Sándor munkavezetőt a katasztrófa után beszállították a Szent István-kórházba, a hol őket Janug tanár osztályán, a A) pavillonba helyezték el. A szerencsétlenek állandóan eszméletlenek s ha néha pár pillanatra magukhoz térnek, iszonyu kínokkal állanak ki. A kezelőorvosok azt hiszik, hogy alig heverik ki sebeiket.

EGYESÜLETEK

Jegyzők gyűlése. »Biharmegyei községi és körjegyzők egylete« Nagyváradon a Zöldfa-szálloda nagytermében az 1900. június 19. d. e. 9 órakor közgyűlést tart, azt meg előzőleg június 18-án d. u. 4 órakor választmányi ülést tart.

Igazságszolgáltatás.

Váltóhamisító terménykereskedő.

Moskovits Izidor nagyváradi lakos összeköttetésben állott egy orosházai nagykereskedővel, kinek sürgősen 200 frtot kellett volna lefizetnie. Ezt azonban nem tudta lefizetni, s a pénznek tiltott módon való előállításához fordult:

váltót hamisított. A szóban forgó váltón *Adler* Mátyás nevét hamisította, mely manipulációja napfényre derült, s a nagyváradi kir. törvényszék tegnap délután hozta meg az ítéletet. — A tanúk vallomása alapján a magánokirathamisítás vétségében bűnösnek mondta ki a kir. törvényszék, s *Moskovits* Izidort, a büntető törvénykönyv 401. és 403. szakaszának 1. pontja értelmében egy évi börtönnre és 60 korona költség megtérítésére ítélte, míg *Moskovits* Farkasné szül. *Weisz* Bettit, a ki bűnrészeséggel volt vádolva, másodrendű vádlottal szemben a vád és annak következményeitől felmentette. Az elmarasztalt vádlott felebbezett.

Letartóztatott kereskedő.

A napokban említettük, hogy a csődbe jutott *Lux* és *Löwy* nagyváradi fakereskedő cég egyik tagját: *Lux* Miklóst, 14000 frt értékű váltónak a csődvagyonból történt kivonása és értékesítése miatt a vizsgáló bíróság letartóztatta. A vizsgálati fogságot a kir. törvényszék vádtanácsa is helyben hagyta. Tegnap került az ügy felebbezés folytán a nagyváradi kir. táblához. A felebbezést azonban a kir. tábla sem vette figyelembe s a további vizsgálati fogságot fenntartotta.

Kinevezés. A nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe *Nusztek* Sándor gyulai lakos végzett joghallgatót díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

TANUGY.

A nagyváradi-újvárosi *Immaculata* intézet vizsgálatának sorrendje: Június 21. d. e. 8 órakor elemi iskola IV. III. osztálya. Június 22. d. e. II. I. oszt. Június 23. d. e. polg. isk. I. II. oszt. Június 25. d. e. polg. isk. III. oszt. Június 26. d. e. polg. isk. IV. oszt. Június 27. d. u. 3 órakor záróvizsgálat. Június 21. magánvizsgálat, d. e. írásbeli, d. u. szóbeli. *Kézimunka-kiállítás* jun 23—27. *Az igazgatóság.*

Érettségi a kereskedelmében. A Nagyváradi Felső Keresk. iskolában f. hó 11., 12., és 13-án tartattak meg a szóbeli érettségi vizsgálatok *Mártonffy* Márton ipariskolai országos főigazgató, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter biztosának elnöke és *Nesnera* Aladár, az aradi fa- és fémipariskola igazgatója, mint kereskedelemügyi m. kir. miniszter biztosának társelnöke alatt.

A f. hó 14-én kihirdetett eredmény szerint *jelesen éretek: Abraham* Manó, *Tóth* László; *jól éretek:* *Farkas* Ernő, *Gaal* Endre, *Grünfeld* Ármán és *Lindenfeld* Ignác; *éretek:* *Adler* László, *Altnöder* Imre, *Altnöder* László, *Bige* Béla, *Engländer* Jenő, *Gál* Sándor, *Havas* Frigyes, *Hödl* Jenő, *Klein* Mór, *Korda* Andor, *Lázár* Aladár, *Lázár* Lóránd, *Liber* Lipót, *Lovassy* István, *Mayr* Sándor, *Mónus* Ferencz, *Reményi* Lajos, *Rosenfeld* Benő, *Rozsly* István, *Stidl* Gusztáv, *Tóth* Ede, *Varga* Miklós. 3 tanuló 2 hó múlva teendő javító vizsgálatra, két tanító pedig a vizsgálatnak 1 év múlva leendő ismétlésére utasított.

Tornavizsga. A közs polgári fiu iskola tanítványainak tornavizsgáját, illetve tornaversenyét, f. hó 15-én tartották meg. A délutáni kedvezőtlen időjárás miatt — a tornaterembe vonult a tanulócsereg. Az iskolaszék részéről dr. *Hoványi* Géza vizs. b. elnök jelent meg; ott voltak: *Réz* Mihály f. igazgató, dr. *Tóth* Mihály igazgató, a polg. iskola tanári kara és számos szülő. — A növendékek először rendszeres tornagyakorlatokat végeztek: azután: részint a mászó rudon, részint a magas és messze ugrásban versenyeztek. Természetes, hogy a versenyzés igen élénk volt s a tanulók mindenütt kellő ügyességet és fegyelmessé-

séget tanusítottak. *Hoványi Géza* elnök szívesége folytán **19 emlék korona versenydíj** állott rendelkezésre, melyek közül 2—3 kor. és 3—2 koronás díj volt igen csinosan díszítve. A verseny közel egy óra hosszan tartott, midőn a díjakat kiosztották. A mászásban milleneumi koronát nyertek: *Adler Dezső*, *Gorba Miklós* (I. o.) *Kis Viktor*, *Trombitás Károly* (II. o.) *Roszkopf Károly* (III. o.) *Kéli Sándor* és *Baum Andor* (IV. o.) első díjat (3 díszített koronát 1.45 cm. magas ugrással, a második díjat: *Rácz Miklós* (IV. o.) koronás díszítőt. A hosszú ugrásban az első díjat (3 dísz koronát) *Baum Andor* (4—2 czm) a másodikat *Rácz Miklós* (2 dísz kor.) a harmadikat: *Turbucz Márton* nyerte. Az ifjúság megéljenzte az elnököt, ki évről-évre versenydíjával élénkíti a tornaversenyeket. *Oo Dezső* tornatanárt elismerés illeti szakavatott tornatanásáért.

Vizsgaváltozás. A III. leányosztály vizsgálata váralján közbejött akadályok folytán nem 19-én, hanem 21-én d. e. lesz megtartva.

Tornavizsgálatok a községi iskolákban. Az összes elemi iskolák tornavizsgálata június 16-án szombatn d. u. 3 órakor lesz a Lövölde-helyiségében (Rhédey-kert.) A tornavizsgálattal kapcsolatosan tartják meg az énekvizsgálatokat is. A vizsgálat versenynyelés egybekötve; az ünnepély műsora: 1. *Hymnus.* Eneklék az összes növendékek. 2. *Szabadgyakratok.* Bemutalják az újárósi elemi iskola 2., az olasz-i elemi fiu iskola 4. és a váraljai fiuiskola 4. osztályai. 3. *Játékok.* 4. Magas és távolugrás. 5. Versenyfutás 60 gyersmek által idő és távolság ellen. 6. Kötélhúzás. 10—10 ellen. 7. Szózat. 8. Díjak kiosztása. 9. Elvonulás. A vizsgálatra a tanügybarátokat és szülőket tisztelettel meghívják dr. *Hoványi Géza* és *Mezey Mihály* vizsgáló bizottsági elnökök.

Értesítés. A községi elemi fiuiskolák (II.) második osztályainak évről-évről vizsgálatai a következő sorrendben lesznek megtartva: június 18-án d. e. 8—10-ig A oszt. 10—12-ig B. oszt.

Újáróson: június 19-én d. e. 8 órakor Ólasziban, június 20-án d. e. 8 órakor Váralján. A vizsgálatokra a szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Nagyváradi 1900. jun. 15. *Váradi Mór* biz. elnök.

A községi elemi iskola I. fiu osztályainak a vizsgái következő sorrendben fognak megtartatni:

Június 18-án (hétfő) d. e. 9 órakor olasz-i iskola Papp Emmerentia vezetése alatt. Június 19-én (kedd) d. e. 9 órakor újáró iskola Makkai Katalin vezetése alatt. Június 20-án (szerda) d. e. 9 órakor újáró iskola, Szemes Mariska vezetése alatt. Június 21-én (csütörtökön) d. e. 9 órakor katonavárosi iskola, Virányi Győző vezetése alatt. *Materny Imre*, vizsg. biz. elnök.

SPORT.

Czéllovás. A polgári lövőházban június 10 és 14-én tartott czéllovásban 1050 lövés közül talált 617, 3624 körben 145 taraczk és 47 mély lövést.

Szeget lőttek: Aufricht Alajos 15 $\frac{1}{2}$, Székely Sándor 67 $\frac{1}{2}$, Mezey Mihály 82 fokot.

Tizenegyes kört lőttek: Mezey Mihály 13, Rimler Károly 6, Török László 4, Aufricht Alajos 4, Kelen Béla 3, Bügler Gyula 2 és Stern Márton egyet.

Tizenkettős kört lőttek: Mezey Mihály 5, Aufricht Alajos 4, Kelen Béla 2, Rimler Károly, Török László, Székely Sándor és Stern Márton egyet—egyed.

Díjat nyertek szegélvessel Aufricht Alajos arany, Székely Sándor és Mezey Mihály ezüst díjakat.

Körlövésekre arany díjat Mezey Mihály, ezüst díjakat Rimler Károly és Török László nyertek.

REGÉNY-CSARNOK.

Nem bánta meg.

Irta: Stella.

De magam megyek érte — gondolta — s elhozom a nyomorultat. Csak észrevétlenül ki-szökhetheték.

Szándékát épen foganatosítani akarta, mikor az utcza ajtóban egy férfiba ütközött. Csak nehezen ismerte fel fiát, ki a szomszéd városból váratlanul érkezett az ünnepségre. A viszontlátás öröme kifejezést adni, most nem volt idő, az anya hamarosan előadta a dolgot s kérte fiát, kísérje őt hozzá.

— Nem anyám, — mondta az — te csak menj szépen be én majd elvégzem veled, férfi vagyok és katona, fogom tudni őt kényszeríteni szavának megtartására vagy...

— Igen, igen — szól eltalálva gondolatát, menj gyermekem Isten veled, siess vissza a jó hírrel, azaz Fodorral.

Elváltak. Bartáné vendégeihez, majd meg Annához ment, vigasztalni próbálta, de hasztalan. A szegény leány kétségbeesése határtalan volt, nem csak megcsalva látta magát, de megszégyenítve is és így kettős fájdalmat érzett.

Fodor kábultan ébredt fel háziasszonya többszörös költésére. Zavartan nézett szét s csak alig tudott felocsudni, hogy hogyan kerül eléje ifju Barta Dezső, azt meg épen nem tudta megérteni. Az ifju ember erélyes hangja térítette magához. Nyugodtan adta aztán elő szándékát, sajnálatát fejezve ki a történetek fölött, háziasszonyával is azolta hirtelen rosszul-létét, mely megakadályozta abban, hogy elhatározásáról az érdekeltet írásban értesítse.

— És azt hiszi ön — szölt az ifj. Barta miután nyugodtan végighallgatta, — hogy ez olyan könnyen megy. Egy leányt, a ki védtelenül egyedül áll a világon, szülők, rokonok nélkül, kénye kedve szerint bolondíthat. Csaló-dik uram, annak a lánynak nincsenek vérszerinti rokonai, az igaz, a kik őt védelmükbe vehetnék, de itt vagyok én, ki nem fogom büntetlenül túrni az ön jellemtelenségét.

— Uram...

— Igen, ismétlem, nem fogom túrni és ha ön őt mindenki előtt szégyenbe teszi, megkorbácsolom nyilvánosan.

Fodort e szavakra mintha villám sújtotta volna, fejét lehorgasztotta, kezei erőtlentül hulltak ölébe. A különben erős, csinos férfi olyan szánandó képet nyújtott a helyzetében. Barta közel érezte magát a célhoz.

— Igen, megkorbácsolom — szölt kis szünet mulva — mint egy kutyát.

A tanár magához tért, a hang s e fenyegetés hallatára összeszedte magát.

— Beszéljünk okosan barátom, komolyan mint férfiakhoz illik. E fenyegetése nem térít el szándékomtól, bár az abból esetleg származó párbajt előre is visszautasítom.

— Erkölcsei halott akar lenni?

— Nem, inkább bármi történjék, de nézze uram én nem párbajozhatok, esküm köt, eskü, melyet atyám ravatalánál adtam atyámnak. Apám önkézevel vetett véget életének, én családod egyetlen sarja, öreg anyámnak egyetlen vigasza vagyok és félt a szomorú örökségtől, meg kelle esküdnöm, hogy soha párbajban részt venni, vagy arra alkalmat adni nem fogok. És eskümet nem fogom megszegni.

— Ön előtt van értéke az adott eskünek, mint látom, az adott szó nem egyenértékű az esküvel? Jellemes embernél természetesen. Miért akarja ön elkövetni azt a bűnt, az egyikkel szemben, a mit a másikkal szemben fél megtenni. Ön nem akar esküszegő lenni az anyjával szemben és egy védtelen leányt cserben hagy, megszegi a neki adott szavát, hol van önnek a lelkiismerete?

— De ha nem szeretem, boldogtalanná teyem? Hisz épen lelkiismeretességéből nem teszem. nem tudnék nyugodtan lenni. A válasz előbb több bekövetkeznék, jobb előbb mint később.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Személyi hírek.

Bécs, június 15. Egy könyvomatós jelentése szerint *Károly István* főherczeg legközelebb Londonba utazott. — Abbas egyiptomi khedive Antwerpenen át Londonba utazik.

A kínai zavarok.

Washington, június. 13. (Reuter.) Tegnap 100 matróz ment Manilából Takuba.

London, június 13. A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból, hogy a kormány nem tartja helyénvalónak amerikai csapatoknak Kinában való partraszállítását. Ellenben minden sérelemért, a mely az Egyesült-Államokat alattvalóinak meggyilkolásával vagy az Unió valamely tulajdonának elpusztításával érné, Kinát nagy kártérítés terhe mellett kellene felelőssé tenni.

London, június 15. A Times Sanghain keresztül táviratot kapott Tiencinből, a mely szerint Peking mellett komoly harcz folyt a nemzetközi csapatok és Tunfuhsziango tábornok csapatai között. A londoni lapok egy sanghai-i táviratot közölnek, a mely szerint a pekingi japán követség leégett. Egy követet állítólag meggyilkoltak. A Reuter-ügynökség hozzáteszi, hogy az utóbbi hír még megerősítésre szorul.

Róma, június 15. (Saját tudósítónktól.) Rómában általánosan az a hir van elterjedve, hogy a *pápa Ferencz József* királyunkat akarja felkérni, hogy a kínai repressió elleni akció élére álljon, különösen, hogy a keresztények legyilkolásának vége vetessék.

Sztrájk Stockholmban.

Stockholm, június 15. Az építőipari munkások kizárása ügyében a munkaadók is, a munkások is kijelentették, hogy alávetik magukat a békéltető bíróság döntésének, mire az utóbbi azt ajánlotta, hogy hétfőn kezdjék meg a munkát. Ítéletet csak azután hoz a békéltető bíróság. Az ajánlatot ugy a munkaadók, mint a munkások elfogadták. Hétfőn megkezdődik a munka.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe A nagyváradi szőlőbirtokosok tudomására hozom, hogy e héten a nagyváradi hegyen a kapás napszám 1 kor. 60 fill., kötő napszám 1 korona. Nagyváradi, 1900. június hó 16. *Markus János*, hegybíró.

A belényes-vaskóhi h. é. vasút-részvénytársaság közgyűlése. A nagyváradi-belényes-vaskóhi vasút részvénytársaság tegnap tartotta XVI-ik rendes közgyűlését. Jelen voltak: *Sal Ferencz* kir. tanácsos elnök, *Prileszky Pál* a keresk. miniszter, *Kozma István* a földmivelésügyi miniszter képviselőjében, *Kovács Béla* a r. kath., *Sarkadi Thámér* a g. kath. püspökség képviselője, *Radnai Farkas* kanonok, mint a római katolikus káptalan megbízottja, *Okolicsányi Zoltán* dr., *Bozóky Alajos*, *Papp János*, *Boicz Constanitin*, *Reizman Mór* részvényesek és *Száhländer Károly* vezérigazgató. Száhländer felolvasta a mult évről szóló terjedelmes jelentést, melyből közöljük a következőket:

Összesítve az üzlet eredményt és egyéb bevételeket, kitűnik, hogy 1899. évben:

1. A személy- és podgyász szállításból befolyt — — — —	169.932 kor. 77 fill.
2. Gyors- és teher-áru szállításból — — —	239.442 kor. 76 fill.
3. Vegyes bevételképpen	28.558 kor. 24 fill.
4. Nyereség és áthozat az az 1898. évről — —	3.699 kor. 90 fill.
Összesen:	441.633 kor. 67 fill.

Ezzel szemben az összes üzleti kiadás és pedig:

1. A M. Á. V. önköltségei, postaszállítási díjai és jármű használati díjak	202.172 kor. 68 fill.
2. Kezelési illeték — —	48.882 kor. 16 fill.
3. A társaság igazgatási költségei és egyéb kiadások — — — —	20.125 kor. 74 fill.
Összesen:	272.180 kor. 58 fill.

Marad üzleti felesleg mint tiszta bevétel: — — 169.453 kor. 09 fill.

Ezen üzleti felesleg mint nyereség hova fordítása tekintetében az alapszabályok 8. §-a alapján indítványozzuk, hogy 4200 korona a f. évi január hó 2-án kisorsolt 21 darab elsőbbségi részvény névértékének kifizetésére; 159,831 korona a múlt évben forgalomba volt 22,833 darab elsőbbségi részvény 1900 évi július hó 1-én esedékes szelvényének 35%-kal, azaz 7 koronával való beváltására fordítás-sék; a fennmaradó 5422 kor. 09 fillér pedig az 1900. év számlájára átvitessék.

A bevételben fedezett nem találó 25%-hoz való igény a következő szelvény tulajdonosát illesse, úgy, hogy osztalék-hátralék címén az 1899. évre elsőbbségi részvényenként 5 kor. a korábbi hátralékkal együtt pedig az 1—21.000 folyó számu elsőbbségi részvények után darabonként 20 kor. 40 fillér követelhető; ellenben az 1897 évben értékesített 21.000—23.000

számu elsőbbségi részvények csak 14 kor. 40 fillért tevő hátralékra tarthatnak igényt. A felmentvényt megadták.

A szelvények beváltását f. é. jul. 2-án kezdi meg. Végül a felügyelő bizottság tagjainak megválasztották: *Fassie* Tódor országgy. képviselőt, *Pucher* Ottmárt és *Gera* Sárdort.

Ha korai tőköt akarunk termelni, e célra legalkalmasabb az indátlan spárgatók, a mely legizletesebb főzeléket szolgáltatja és az üveg alatt való tenyésztésre legjobban megfelel. A magot elvetés előtt czélszerű 24 óráig langyos vízben áztatni, hogy annál hamarabb kikeljen. Áztatás után a mag cserepekbe lesz elültetve, melyekből a plánták 8—10 nap alatt kikelnek. Ha a plántáknak a szik levélen kívül 1—2 levelük van, elkészítjük a melegágyat a már ismeretes módon úgy azonban, hogy az ablakkereteken megfelelőleg mindkét oldalon 25—30 cm. hely hagyassék a trágya befogadására. Trágyául műtrágyával kevert lótrágyát használunk. Ha a trágya már megmelegedett, arra 25 cm. vastagságu földréteget teszünk s fölrajuk az ablakokat. A tők palántákat akkor kell belerakni, midőn a föld hőfoka 20—25 C.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, jnnius 15.

Osztrák hitel	712.25
Magyar hitel	728.50
Allamvasut	673.75
Rimamurányi	550.—
Magyar jelzálog	453.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, június 15.

Buza októberre	7.66
Buza júniusra	—

Uj tengeri	5.65
Rozs okt.	6.88
Zab okt.	5.14
Káposzta, repcze, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 15-én.

Magyar aranyárjádék 4%	96.65
Magyar koronajárjádék	91.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.85
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	92.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.75
Osztrák járadék papirban	97.65
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	96.50
Osztrák korona járadék	97.—
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.40
Magyar hitelbankrészvény	728.50
Osztrák hitelintézet részvény	709.50
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.80
Németbirodalmi márka	118.50
London vista	—
20 márkás arany	28.71

SZERKESZTOI POSTA.

H.—G. Helyben. Szívesen olvastuk el dolgozatát. Ha komolyan foglalkozik ilyesmivel szabad idejében, úgy tartalmas ember lesz és pennája is helyt fog állani. Hanem most még kissé korai volna a nyilvánosság. Az impressiók és remiszczenciák erősen éreznek. Hagyja leszűrődni a mit tud és tanul.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k.p.u.—Nagyvárad—Kolozsvár							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.											
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	
B.-Pest kpu. ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 00	12 32	3 13	11 01	—	—	P.-Ladány ind.	4 08	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08	—	—
Rákos	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	—	Jegenye	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	—	Debreczen	5 14	2 33	6 24	11 44	3 36	6 47	4 1	—	—
Újszász	8 28	10 59	3 32	8 40	10 55	—	—	B.-Hunyad	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	—	—	Érmihályf. érk.	6 35	3 57	—	1	4 58	—	—	—
Szolnok	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	—	Ósucsá	—	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szajol	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	—	Rév	—	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
P.-Ladány	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	4 54	—	Élesd	—	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Báránd	—	2 12	—	12 07	—	5 11	—	M.-Telegd	—	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	3 01	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sáp	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	—	F.-Vásárhely	—	6 49	—	11 01	—	10 27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B.-Ujfalu	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	—	V.-Velenceze	—	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Petérd	—	3 00	—	1 00	—	6 15	—	Nagyvárad érk.	—	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Keresztes	—	3 12	—	1 14	—	6 31	—	Nagyvárad ind.	—	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bors	—	3 25	—	1 28	—	6 50	—	B.-Püspöki	—	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B.-Püspöki	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	—	Bors	—	2 47	—	11 54	—	11 22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	—	M.-Keresztes	—	3 12	—	12 05	—	11 37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	—	2 06	2 18	12 25	—	M.-Petérd	—	3 30	—	12 17	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Velenceze	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	—	B.-Ujfalu	—	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F.-Vásárhely	—	4 16	—	2 41	—	12 45	—	Sáp	—	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Telegd	12 48	4 38	—	3 03	2 50	1 12	—	Báránd	—	5 01	—	1 01	—	12 41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Élesd	1 02	4 56	—	3 21	3 04	1 37	—	P.-Ladány	—	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rév	1 26	5 20	—	3 45	3 26	2 10	—	Szajol	—	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ósucsá	2 16	6 31	—	4 53	4 16	3 49	—	Szolnok	—	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B.-Hunyad	2 49	7 16	—	5 32	4 52	4 48	—	Újszász	—	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jegenye	3 15	7 49	—	6 01	—	5 34	—	Rákos	—	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	—	6 59	5 55	7 04	—	B.-Pest kpu. érk.	—	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—